

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XII. Probationes Autoritatis Secundi Ordinis in Diöcesanâ Synodo,
depromptæ ex Canonibus & Statutis Synodalibus, quæ astruunt,
Diöcesanam Synodum aliquam partem habuisse in Statutis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

CAPUT XII.

PROBATIONES AUTORITATIS SECUN-
DI ORDINIS in Diœcesana Synodo, depromptæ ex
Canonibus & Statutis Synodalibus, quæ astruunt,
Diœcesanam Synodum aliquam partem habuisse
in Statutis, Prescriptionibus, Decretis, quæ
Synodalia vocata sunt.

NON difficile probaretur solidis conjecturis, Secun-
di Ordinis Homines, in Synodo Diœcesana
congregatos, modò Patres Synodi, modò, Viros
Synodales appellatos, participes fuisse, aut debuisse
esse participes eorum, quæ Statutorum Synodali-
um nomine donantur. Primò, enim, non levis elicitur
conjectura ex relationibus huc usque observatis inter
Synodos Diœcesanas & Concilia Provincialia; quia
constat horum Conciliorum Patres participes fuisse
Decretorum, quæ in iis facta sunt: sic iusta est cre-
dendi causa, Synodorum Diœcesanarum Patribus
eundem honorem fuisse delatum, quoad Statuta,
quæ in iis facta sunt. Secundo: Nomen quod semper
datum est Statutis, idem factum confirmat: nisi
enim aliquo modo fuisset participes Synodus, & Lec-
tioni duntaxat interfuisset, tam absurdo nomine Sta-
tutorum Synodali-um donata fuissent, quam absurdè
nomen daretur Provincialium Decretorum iis, quæ
facta in Concilio Generali, lecta fuissent in Provin-
cialibus Conciliis; aut Titulus Synodali-um Statutorum
Decretis Conciliorum Provincialium, quæ lecta fuissent
in Synodis Diœcesanis; vel Titulus Parochialium,
omnibus Decretis in Parochiis lectis, quacumque au-
thoritate factis. Verùm ad conjecturas recurrere non
expedit, cum clara suppetunt testimonia, quæ lucu-
lenter probant, Secundum Ordinem participem fuisse
Statutorum Synodali-um datorum, vel saltem concu-
rere debuisse suo suffragio, sive deliberativo, sive
consultativo. Proferentur postquam observatum fue-
rit, testimonia, quæ fidem faciunt Secundum Ordi-
nem participem fuisse aliquorum Statutorum hujus
generis, locum credendi dare, participem quoque
fuisse illorum, quorum nullum est testimonium,
quod expressè illud enuntiet. Ratio est, quòd,
quando non apparet rem factam fuisse privilegio, aut
speciali usu, Juris Communis censenda sit. Porro:
in testimoniis indubitatis, de quibus loquor, ne ullum
quidem verbum extat, quod probet, Secundum
Ordinem privilegio aut usu speciali Statutorum Syno-
dali-um fuisse participem: quare jure ac meritò credi
potest, hunc honorem ipsi fuisse delatum propter
Jus Commune. Antiquius simul, & clarius testimo-
nium depromitur è Synodo Altrissiodorensi, habita
Anno 578. Canone 45. asseritur, conceptis verbis,
omnes Canones præcedentes, sicut illum, & conditos
fuisse de consensu communi eorum, qui Synodo ad-
erant. Eo nomine donant omnia ab ipsis, Decre-
ta quadraginta quatuor Canonibus præcedentibus.
Hi omnes Canones conscripti sunt ob omnibus Synodi
Patribus, scilicet, ab Episcopo, à septem Abbatibus,
Presbyteris Triginta quatuor, & à Tribus Diaconis vi-
ce Presbyterorum, qui ad Synodum eos deputaverant.
Hæc observatio non solum nititur chirographis, ve-
rùm concepto testimonio illius, qui illius Synodi Acta
direxit, aut ea transcripsit.

Si aliarum Synodorum nunc superessent Acta, multa nobis suppeditarent testimonia huic modò allato similia: verùm quamvis hoc nobis desit subsidium, nobis tamen non desunt aliæ probationes invictæ Secundi Ordinis autoritatis, quoad Statuta, quæ nomine aliarum Synodorum donantur.

Primò annumerari potest Formula de modo convo-
candæ Synodi Diœcesanæ, quæ ad minimum est initii
undecimi Sæculi, cum jungatur Concilio hujusce tem-
poris, & quod continetur in hoc opere Rituali,
vulgò vigeat diù antequàm scribatur. Videtur in ex-
hortatione, quam legebat Episcopus, aut ipsius jussu
à Diacono legebatur, Secundum Ordinem statuere de

rebus etiam, quæ doctrinam spectabant: dicitur enim,
si hac in Materia Secundus Ordo sententiæ Episcopi ad-
versetur, ipsi licere quid sentiret exponere, & tan-
tam rationem haberi objectionum, ut, quam ample-
xus fuerat opinionem Secundus Ordo, huic deferret
Synodus, si Patrum Statutis conformior videretur,
neglectâ Episcopi sententiâ. Vox conferat, quæ repe-
ritur, certè specialis digna est attentione: demonstrat
enim dubia à Secundo Ordine proposita, à Synodo
perpendi, & ut participes fuerat propositionis, parti-
cipem pariter esse resolutionis.

Secundò, idem dicendum est de Canonibus, vel
Statutis, quæ asserunt Statuta Synodalia in Synodo fie-
ri: verisimilè enim non videtur dictum fuisse, Statu-
tum factum fuisse in Synodo, nisi illius aliquo modo
fuerit participes Synodus, saltem suo consilio. Unum
retulisse suffecerit, quod sua autoritate multis simul
junctis non cedit. Legitur Capite nono de Majorit. &
Obed. INNOCENTIUS III. in eo asserit, eos, qui te-
nentur Synodo interesse, posse non solum obfistere
iis, quæ in ea decernere vult Episcopus contraria Ca-
nonicis Constitutionibus: verum etiam abesse, cum
quid facturus sit noverint. Hæc est conditio, quam
Papa imponit necessitati ad Synodum accedendi:
quod intelligendum est de Constitutionibus pro exe-
cutione Legis Naturalis vel Divinæ, vel earum, quæ
spectant statum generalem Ecclesiæ, ad quas Episcopi
se conformare debent. Cujus Anni sit iste Canon
ignoratur, verum conditus esse non potuit antè An-
num 1198. qui primus Annus est promotionis hujus
Pape; neque post Ann. 1216. qui suæ vitæ ultimus est.

Tertio WALTERUS, Episcopus de Norwik, sua in
Synodo Sancti Michaelis 1255. Statutum faciens, de-
clarat id facere de consensu Capituli Cathedralis, de
Synodi autoritate, & approbatione omnium in
Sancta Synodo existentium. Agebatur de restituendo
in statum pristinum veteri usu, qui solos Parochos
spectabat, & in eo versabatur, si moreretur Parochus
inter Paschæ Festum & Sancti Michaelis, posse dispo-
nere de fructibus, qui advenerant, & per id tempus
advenire poterant.

Aliquid pariter secundum Ordinem Secundo reperitur
in Præfatione Synodi, d'Excester Anni 1287. Cujus hæc
sunt verba; Pauli Doctoris Gentium sequentes vestigia,
qui apud Miletum Synodum convocavit, vos Fratres nos-
tros & Filios in Christo, dignum duximus convocandos
ad hanc Sanctam Synodum in Ecclesia nostra Exonia ce-
lebrandam, ut aquam sapientiæ hauriamus cum gau-
dio, de fontibus Salvatoris. Inscriptio Synodi Coloniensis
Anni 1280. nos docet, Secundum Ordinem partici-
pem fuisse Statutorum, quæ in ea facta sunt. Legitur
enim ab Archiepiscopo facta fuisse ex Consilio Præla-
torum suorum. Idem in Præfatione videtur, & Capitu-
lum Prælatis jungitur. Verum quidem est hic de in-
dictione Synodi loqui Episcopum, quam à se factam
dicit de consilio suorum Prælatorum & sui Capituli:
verum præsumptio certa videtur eos, quos consuluit
Episcopus indicendo Synodum, consilium quoque
dedisse de Statutis, quæ in ea facta sunt. Hæc autem
præsumptio Inscriptioe roboratur: comprehendi
enim debet Capitulum his verbis, & cætera, quæ le-
guntur, post hæc verba, Prælatorum suorum.

Quarto: legitur in Præfatione Synodi Nemausensis,
Gallicæ, Nimes, habitæ Anno 1284. Statuta, quæ
hoc, nomine donantur, facta fuisse cum consilio &
assensu venerabilium Fratrum nostrorum Præpositi &
Capituli Nemausensis.

Quintò: BOCHER, in Tabula Decretorum, quæ suo
in Opere adhibuit, refert aliqua excerpta Præfatio-
num, Synodorum aut collectionum Statutorum Deci-
mi tertii, & Decimi-quarti Sæculorum, quæ nos cer-
tos reddunt, Secundum Ordinem participem esse
Statutorum Synodali-um.

Primum spectat Synodum Andegavensem, habitam
Ann. 1282. hæc Synodus habita est Die Sabbati post
Pentecosten, in Camera Episcopi Andegavensis, Consen-
sientibus

rientibus OLIVERTO Archidiacono Andegavensi septem Archipresbyteris, & quinque Decanis, nominatim designatis.

Porro, nullus dubitandi locus est, quin Episcopus confensum petens horum Hominum ad Synodi indictionem, cum peteret ad facienda Statuta: quia regimen Diocesanicum, quod eo Præsidente exercebant, majoris erat ponderis, quam Synodi indictio.

Aliud Excerptum *Bochelli*, quod asruit Secundi Ordinis auctoritatem quoad Statuta Synodalia, legitur in Præfatione Collectionis Statutorum Andegavensium à *Guillelmo LE MAIRE*, continentis sui Prædecessoris suaque: asserit, à se dari plura Statuta successivè facta à Synodis. Hac Collectio Statuta continet facta ab anno 1291. usque ad annum 1514.

Archiepiscopus *Cantuariensis*, Gallicè *Cantorbery*, in sua Synodi Præfatione anni 1295 Statuta faciens ad reformandam Curiam Ecclesiasticam, ait, *propter hanc rem se debite consuluisse*. Quod videtur potius intelligendum de Consilio adhibito antè Synodum, quam de Consilio post Synodum.

Sexto: Basiliense Concilium, Gallicè *de Bale*, Sessione XV. habitum anno 1433. insinuat à Synodo Statuta Synodalia fieri, eumque ob finem illorum participem esse Secundum Ordinem: Statuta enim sunt veluti remedia, quæ adhibentur ad corrigendos abusus, & Concilium præcipit, ut, si inter eos, quos Synodales Testes ad Episcopos detulerint, ad quos pertinebat reformatio, aliqui reperirentur nondum correcti, ad Synodum subsequentem deferrentur, ut debitis remediis occurreretur.

Septimo: pariter reperitur in præfatione Synodi Gallicè *Frisinghen*, habitæ anno 1440. testimonium luculentum in gratiam Secundi Ordinis auctoritatis, quoad Statuta Synodalia; postquam enim appellavit varios homines, quibus constabat Synodus, affirmavitque suos esse Assesores, ad excessus puniendos & corrigendos mores, addit, *se unâ cum illis, & post maturam deliberationem sequentes Constitutiones edidisse*. His in verbis multa sunt observatione digna. 1. Episcopus enumerans eos, quibus constabat Synodus, primum ordinem defert suo Capitulo, quia Corpus à Capite non est separandum; secundum, Abbatibus; tertium, Præpositis, Archidiaconis & Decanis; ultimum, reliquo Clero. 2. Fratres suos appellat sui Capituli membra, Abbatibus nomen Patris tribuit: & quamvis hic titulus magis sit honorificus Fratrum titulo; tamen Capitulum Episcopo junctum Abbates præcedit, quia unum & idem cum Episcopo Corpus efficit, qui jus ante alios Prælatos non Episcopos sedendi habet, modò tamen non sint Cardinales. 3. Hoc delictum ponit, inter Statuta condere, & illa promulgare, ut pronuntiet ab eo condita fuisse, cum auxilio Secundi Ordinis, & eo præsentè promulgata.

Quòd si hujus Synodi Præfatio tantum favet Secundo Ordini, non minùs ipsi quoque favet Conclusio; nos enim docet, Statuta facta fuisse, absoluta, decreta, & à Synodo approbata, personaliter præsentè Episcopo

Videtur quoque Constitutione *Ratisbonensi* anni 1524. Capite 35. tantam partem habuisse Secundum Ordinem in Statutis condendis Synodalibus, ut ea Synodo tribuatur, in qua certè dominabatur numero; nam, cum præcepisset Synodum singulis annis haberi, addit, Judices in ea esse eligendos, qui invigilent observationi Statutorum à Synodis conditorum cognitorumque ab Episcopo.

Ottavo: Carnutensis Synodus anni 1526. Secundo quoque Ordini favet, cum asserat, à Synodis Statuta fieri. Hoc testimonium reddit occasione abusum, qui irrepserant, eos, nempe, qui testimoniales litteras habebant, tum morum, tum sanæ agendi rationis, minimè comparere in Synodo, credentes se excusatos esse, quia Episcopi Scribæ eas demonstrabant, & actum præsentia obtinebant; porro, ad destruendum hunc abusum, vult & ordinat hac Synodus, quòd omnes & singuli Rectores, Curati, & Beneficiati, qui in nostra sancta Synodo comparere, tam de jure quam de Con-

suetudine tenentur, non obstantibus prædictis litteris testimonialibus, compareant audituri quod ordinaverit ipsa Synodus.

Duæ sunt Synodi anni 1548. in Germania celebrata, quæ tribuunt Synodo jus condendorum Statutorum. Prima *Augustana* Gallicè, *Augsbourg*; Secunda *Trevirensis*, Gallicè *Treves*, dicitur, quarum Capite sequenti testimonia referentur.

Nondò: Cum locuti fuimus de necessitate ad Synodum veniendi per Procuratorem, quando personaliter adesse non poterat, qui ad eam accedere jure tenebatur, Canonem attulimus depromptum è Concilio *Mechliniensi*, Gallicè, *Malines*, anni 1607. non minùs Secundo Ordini favorabilem, vult enim, Procuratorem mitti ad deliberandum & agendum, ut faceret is, qui eum mittit. Quod certè supponit, in Synodo voce gaudere Secundum Ordinem.

Decimò: difficile non esset reperiri in Statutis Synodalibus sæculi Decimi septimi, ea saltem facta fuisse de consilio Capituli: id enim claris terminis enuntiant Statuta *Trecorensia*, Gallicè, *Treguier*, anni 1626.

Verum proferre possumus testimonia majoris ponderis, desumpta ex *Pontificali* CLEMENTIS VIII. recognito ab URBANO VIII. Titulo, *Ordo ad Synodum*. In utroque supponitur, Synodo jus esse examinandarum Synodalium Constitutionum, ut eas probare possit: dicitur enim, sub finem rerum agendarum secundo die, Constitutiones à Synodo approbandas legendas fore, & post Examen à Patribus, res fore confirmandas, quæ ipsis placuerint. Ferè eadem res legitur versus finem rerum agendarum tertia die. In eodem Capite aliquid adhuc legitur, quod asruit potestatem Secundi Ordinis in Synodo; nempe, cessare Synodum secundo vel primo die, si negotia, quæ tractanda erant, sunt absoluta primo vel secundo die: sed tunc, ut in Casu, in quo diutius perseverat, absolvi tantum debere, cum omnia in eâ gesta approbata sunt ab omni Cœtu. Cardinalium Congregatio Concilii Tridentini Interpretum, agnovit *Pontificale* favere auctoritati Secundi Ordinis in Diocesana Synodo, in sua die 27. Aprilis anni 1592. responsione ad Patriarcham *Venetum*, Gallicè *Venise*, qui interrogaverat, an posset facere in Diocesana Synodo Constitutiones absque assensu & Clerici approbatione, cum enim respondisset Sacra Cardinalium Congregatio, id illum posse, verba hæc addit, *non obstante, quod ex forma Romani Pontificatus, in celebranda Synodo Diocesana ac Provinciali expresse habeatur ut Constitutiones in Synodo publicandæ à Patribus per verbum PLACET confirmentur*, eoque modo juri communi derogat.

Verum hæc derogatio non obest, Gallis, cum harum Congregationum Decreta nullam in Regno vim habeant, Canones hoc in Capite collecti non solum probant Secundum Ordinem participem esse debere Statutorum, quæ in Synodo fiunt; sed ipsius auctoritatem extendendam esse ad ea omnia, quæ Synodaliter fiunt, ut Decisiones, Judicia, Monitiones, Correctiones, Animadversiones, cum nihil, siquidem in Synodo Statutis gravius fieri potest, cum sapissimè Statutis decernantur ea, quæ in Synodo aguntur, vel quoad fundum vel, quoad modum ea faciendi; aliunde apud omnes constat, in rebus ejusdem speciei, plus continere minus.

CAPUT XIII.

Probationes auctoritatis secundi Ordinis in Diocesana Synodo, desumpta ex Testimoniis, quæ ostendunt, Synodum Diocesanam per plures dies continuari non secus ac Concilia Provincialia.

Cum perpendimus suprâ relationes, quæ reperiuntur, inter Synodum Diocesanam & Concilia Provincialia, occasione data, laudata sunt loca, quæ rem, quam hic tractamus,